

dispergitur. dispersa vero vit vnq̄ recolligitur
vt dicit Greg. defacili inflamatur. sed ppter de-
fectuz nutrimenti subito extinguit. Favilla eti-
am qn̄ est ignea venti raptu sursum tendit. exti-
cto aut pprio pondere ima petit. vt di. Greg.
vnde deorsum tendit motu pprio. sed sursum ex-
tollit 7 rapit motu alieno.

De cinere

Ca. ix.

Aeris a cadendo ē
dictus. nā de substantia materie ter-
restris vi caloris resolutus generatur
vt dicit Isido. Est autem cinis mollis despecti
coloris. amari 7 sicuti ē saporis. partes h3 mi-
nutissimas 7 tenuissimas leui flatu spartionis 7
diuisionis receptiuas. Cinis etiam virtutē habet
colatiuam siue mundificatiuā. vñ valz ad vesti-
um ablutiones. h3 etiā vim corrosiuā 7 delicca-
tiuā. vt dicit Constan. Cinis insup si fuerit cali-
dus ignem ab eo rectum custodit. si vero fuerit
frigidus destruit et extinguit. Cinis etiā p mul-
tam ignis pflagrationem 7 violentiam suā for-
maz viles 7 obicū aliquotiens pmutat ī spe-
ciem vitreas atq̄ claraz. nā ex materia cinerum
solet fieri vitru. vt dicit Greg. Hoc autem habet
cinis defectus 7 imperfectionis. qz quous quoti-
die aque vel pluue irrigationem suscipiat. ste-
nilis tamen manet. vnde terrā quā tangit nō fe-
cundat. sed potius si sterilis fuerit reddit steri-
liorem 7 in omnibus viliozem. Et hec de libro
decimo sufficient. Finit liber decimus.

Incipit liber vndecimus de aere 7 passio-
nis eius.

Aer est dictus
eo qz ferat ignem 7 ab aq̄ fera-
tur. vt dicit Isido. Aer autez
partim pertinet ad materiam
terrestrem partim ad materiā
celestem. vt dicit Beda. Quaz
pars aeris superior pura clara 7 quieta. vbi p-
cellosi 7 ventosi motus nō possunt attingē per-
tinet ad celestem. ps vero inferior spere aque et
terre vicina. turbulenta. grossaz 7 p̄pacta ex hu-
midis 7 terreis vaporibz corpulēta pertinet ad
terrestrem. 7 h ps aerea diuersas ex se producit
spēs. Quā vt di. Isid. aer vehemētis 7 citatus
facit vētos choruscationis 7 tonitrua. p̄fractus
nubila. p̄pissatus pluuias. p̄gelatus niuē 7 ḡn-
dinez. distentus serenitatē. vt di. Isido. 7 Be-
da. plus autez h3 raritatis 7 inanitatis q̄ cete-
ra elementa. Est autem aer fm Constan. elemen-
tum simplex substantialit̄ humidum 7 calidum

Et ppria enim natura seu substantia est humi-
dus sed ex vicinitate orbis calidus. 7 ideo fm
vtriusq̄ quantitatis pprietatem aer ē sui natu-
raliter diffusiuus a superficie terre 7 aque vsq̄
ad speram ignis vndiq̄ extensiuus. Ex substā-
tie autem sue subtilitate 7 raritate transparentis
est 7 perspicuus. vnde rōne dyaphoneitatis sue
7 transparentie est influentie celestis virtutis et
solaris luminis impressionis receptiuus. virtu-
tis inspirandi 7 respirandi. est aer omnibz aiā-
tibz ministratiuus. oim ei aiāntiū est respiracu-
lum 7 volatiliū celi ppriū habitaculuz. Sine ei
aere nō potest viuē aliq̄ aiāta creatura. Aer ei
rōne leuitatis substantialis ē naturalit̄ mobilis
7 alterabilis ac vnibilis in oppositas qualitates
vnde ex vaporibus terre 7 maris sepe recipit i-
mutationes. nā si vapor fuerit fetidus 7 corru-
ptus ac venenosus aer corrūpit 7 inficit cui ta-
lis vapor pestifer admisceat. Si vero fumus ex pu-
ra 7 munda substantia fuerit resolutus 7 odori-
fera. aer odoriferā 7 nature amicabilez ex incor-
poratione fumi odoriferi recipit qualitatem. Itē
aer nos circūdās nob̄ est vtilis ppter anhelitus
necessitates 7 vitalis spūs p̄tinuu nutrimentum.
Si em̄ clarus lucidus 7 purus fuerit. humores
atq̄ spūs erūt lucidi atq̄ puri. Si vero turbidus
7 nebulosus humores erūt turbidi. spūs grossi
ac infecti. vt di. Const. 7 philaredus. vñ aer est
elementum 7 corporuz 7 spūum. Euentatio em̄
aeris adueniens spiritibz est cā melioratōis eo-
rum 7 depurationis 7 mitigatōis. phibēs spi-
ritus 7 humores ab inflammatione. attractus em̄
a pulmone cordi. per cor totū corpū p̄p̄z tēpa-
mentū. vnde aer maxime imutat corpus 7 igre-
dit̄ ad interiora spūuz. 7 misceat̄ cū eoz substā-
tia que corpori p̄p̄bent vitaz. Vñ si fuerit aer
purus 7 mediocris in suis qualitatibus t̄patus
ad p̄seruationem vite maxime p̄p̄ficat. Si vero
fuerit corruptus distēpatus maxime ledit 7 cor-
rumpit. vt dicit Const. Quāto autē est a terra
remotior 7 celo vicinior. tanto purior 7 simili-
or ē etheree puritati. q̄nto vero t̄re vicior t̄nto
frigidior 7 crassior 7 similior terreē q̄litati. Vñ
ex vaporibz terre ad interiora aeris attracti va-
ria 7 p̄ria ī aere generāt. Et q̄nto aer ē grossior
7 spissior. t̄nto soli ī eo forti⁹ imp̄mit calorē ra-
dioz p̄p̄ radiōz solaris repercussioz p̄p̄p̄catō-
nē 7 p̄fractōz. Et repercussioe at̄ solarū radio-
nū ī aere hūido 7 t̄so generāt ī eo varij coloēs
vt d̄ i li. meth. vtz ī assub 7 ī yride 7 ī consilibz
Fit at̄ aeris p̄densatō triplici de cā. scilicet ex vapore
ptes terrestres suas 7 grossas cū aere p̄miscen-
te. vñ ex frigiditate p̄tes hūidas aeris p̄gelante

vel ex generatione noui aeris sensum in se recipientem. per cuius ad primū additionem aer ingrossatur. vt dicit phis. Rarificatur autem et subtiliatur ex causa contraria. scilicet propter vaporis ascendentis consumptionem. propter fortorem calorem aerem extenuantem vel clarificationem. vel ignearum partium ex particulis aeris generationem. per vltimam humiditatis sue rarefactionem et caliditatis intensiōem aer in naturam igneam transmutatur. Immutatur autem aer secundum substantiam vel qualitatem multipliciter. vt dicit Auicenna. Primo a solis appropinquatione vel elongatione. Calefit enim aer quando sol ad nostrum habitabile appropinquat quem admodum frigescit quando se elongat. Item ex ortu et occasu stellarum immutatione. stelle enim tam erraticę quę fixe sunt causa quare aer in suis qualitatibus immutatur. Sole namque cuius aliqua stella effectus frigidus sicut saturno in frigidis signis conueniente intendit frigus in aere. Si vero uenerit cum calido planeta vt cum marte fit excessus in calore. et sic de alijs est intelligendum. Item immutatur ex terre varia dispositione situ et positione. nam in parte septentrionali fit siccus aer et frigidus. australis calidus et humidus. orientalis calidus et siccus. occidentalis frigidus et humidus. Item ex terre eleuatione vel depressione. quia in montibus est aer frigidus in vallibus autem calidus cuius rationem reddit Constan. in pantegon. dicens. Boreas inquit habet ortum ab eminenti zona. unde loca eminentia libere expetit et mouet et subtiliat aera. et ita infrigidat. quia omne subtile dummodo habeat exalationem per motum infrigidat. aer autem in vallibus manet quietus et ita calidus. Alias tamen reddit Macrobius rationes. dicit enim quod fit ex aggregatione radioꝝ qui multiplicatur in vallibus propter condensationem vaporum in vallibus potius quam in montibus. et ideo niues citius liquefcunt in valle quam in monte. quia ibi ex radijs maior calor generatur. Et hoc concordat cum Aristoteli in libro de meteoris. ubi dicit quod multiplicatio radioꝝ qui tendunt ad terram velut ad centrum est in caliditate calefactio. sicut reuerberatio radioꝝ in acutis anguloꝝ et mora. Item immutatur aer ex vicinitate maris. quia terra vicina mari septentrionali frigida est et sicca. ex vapore frigido et sicco a mari resoluta. ibi enim calor est debilis et paucus. et ideo mare aquilonare paucum salis. vnde potius mare est quasi dulce. In mari australi est contrarium ex causa contraria. Item immutatur aer ex cadaverum et paludum propinquitate ex quorum corruptione aer contrahit corruptionem et aer effici-

tur putridus et quasi pestilentialis. Et accidit ista aeris putrida infectio in fine estatis et sepius in autumno. quia tunc aer ex sua natura est subtilior et ideo peruertibilior. propter quod accidit ei talis corruptio. ex commixtione malarum fumositatum que ascendunt ex putredine cadaverum vel paludum sine alterius rei cuiuslibet corrupte. vt dicit Iohannes. Et hec de aere dicta in generali nunc sufficiant.

De igne perpendiculari

Cap. j.

Nunc de impressionibus que fiunt in aere est dicendum primo de his que fiunt ex vapore calido et sicco sicut est ignis perpendicularis. quod quicquid apparet in aere et non est aliud nisi impressio generata ex vapore calido et sicco in prima aere parte eleuata habente latitudinem in profundo et longitudinem in supremo secundum figuram flame pyramidalem per ignem et motum celi inflamato. secundus est ignis longus qui est impressio generata ex vapore calido et sicco in suprema parte aeris carente latitudine manifesta respectu sue longitudinis inflamato per virtutem ignis et per motum firmamenti. et dicitur hec impressio draco eueniens ignem. Tercia impressio vocatur candelabrum generatur ex vapore calido et sicco in suprema parte aeris habente parum longitudinem et latitudinem equales tamen propter quod apparet quasi rotunde figure inflamato per calorem ignis et motum celi. Quarta impressio vocatur assub ab Aristotele. et est duplex scilicet ascendens et descendens. Et generatur prima impressio ex vapore calido et sicco subtili in suprema parte aeris longitudinem et latitudinem magnam habens proportionales tamen inflamato vehementer et calefacto per ignem et motum firmamenti petens superiora propter subtilitatem et vehementiam inflammationis. Alia est impressio et dicitur assub descendens. generatur autem ex vapore calido et sicco grosso. longitudinis et latitudinis equalis existente in parte superiori medij intersticii aeris inflamata per ignem et motum firmamenti. Descendit autem inferius propter frigus circumstantis et pondus materie grossioris. vt dicit Aristoteles. Iste impressiones sunt que vulgus putat esse stellas de nocte cadentes de celo et ad celum ascendentes. De veteri in generali. **V**nt et alie impressioes ex vapore sicco sicut veterum quod secundum Aristoteli est motus vaporum sicci eleuati a centro terre cum aere et in aera cum aliquo celesti virtute incorporati. **V**nt veterum secundum

Bedam nihil aliud est q̄ aer mot⁹ ⁊ circūagi-
tatus. ex fumositatib⁹ em̄ a terra descendenti-
b⁹ ⁊ aerem repellentib⁹ generat⁹ ventus. vt dicit
idem. **H**anc autem descriptionem arguit **A**ri-
sto. in topicis. quia descriptum non vniuersali
predicat⁹ de sua descriptōe. quia non om̄is aer
motus est ventus. **O**portet em̄ ad h̄ vt aer mo-
tus sit v̄t⁹ q̄ ibi sit maxi⁹ impulsus ⁊ q̄ multū
de aere diutius impellatur. **E**t ideo diffinit sic
Constan. ventus est vapor frigidus ⁊ sic⁹ ex
terris ⁊ aquis p̄ calorem resolutus. aerem ⁊ in-
corporationem sui fortiter p̄mouens ⁊ impel-
lens. **A**lij ponunt causam ventoz⁹ esse nubes
in aere existentes sua mole aerem h̄c ⁊ inde p̄-
mentes ⁊ impellentes ⁊ ex tali motu nubiū ⁊ im-
pulsu fit ventus. **A**lij autem dicūt ventū p̄cre-
ari ex p̄flictu brachioꝝ maris in quatuor par-
tib⁹ terre. **N**am in aquilone brachium australe
conflictum in oriente p̄mouet mare ex cui⁹ mo-
tu mouet aer ⁊ fit ventus qui vocat⁹ subsolan⁹
Quando h̄o confligunt in occidente fit vent⁹
qui dicitur fauonius siue zephirus. **E**conuer-
so si brachium orientale ⁊ occidentale emittūt
conflictum in meridie fit ventus qui vocatur
auster. **S**i h̄o in septentrione fit ventus qui vo-
catur boreas. **E**x alijs autē refluxiōib⁹ maris
intermedys dicunt ventos collaterales generari
Alij adhuc dicunt vt dicit **B**eda q̄ ex cauer-
nis terre fit ventus hoc modo. q̄ aer labilis est
nature ⁊ iō subintrat cauernas terre ⁊ exit. **C**ū
autem vna pars nitit⁹ exire et alia subintrare fit
p̄flictu⁹ ⁊ mouetur aer ⁊ fit aer inde ventus. ⁊
ideo eolea regio est ventoz⁹ q̄ ē r̄gio cauerno-
sa. **P**rimā autem rōem generatōnis ventoz⁹
approbat **A**risto. in li. meth. vbi dicit q̄ duo s̄
genera vaporū qui p̄ calorem a terra resoluūtur.
vnus est humidus q̄ est materia pluuiay ⁊ aq̄
ruz p̄ maiores p̄densationem vel minore. alter
vapor est sic⁹ ⁊ est materia om̄i ventoz⁹. **U**n-
cunq̄ autem puocat⁹ ventus siue generet hoc
manifestus est. q̄ ventus summe mobil⁹ ē ⁊ mo-
tus inquietus ⁊ agitationis in aere p̄citatus
Est etiaz tempestuosus in mari ⁊ in aere tēpe-
statum generatiu⁹. **I**tē ventus q̄ est modera-
tus ⁊ nauigantibus in mari non contrarius iti-
neris ip̄oz est directiu⁹ ⁊ p̄motiuus. **E**conuer-
so h̄o si p̄trarius fuerit ⁊ immoderat⁹ periculū
⁊ timorem ingerit ⁊ sic itinens retardatiu⁹. **I**tē
ventus subtilitate sua ⁊ impetu penetrat ad in-
teriora maris p̄cellaruz ⁊ maris vndarū est ele-
uatiuus extensiuus in p̄tes oppositas diffusi-
uus. **I**tez v̄tus boreal⁹ cū sit frigidus ⁊ sic⁹
est aeris depuratiuus pluuiarum nebularū ac

nubiū fugatiuus ⁊ serenitatis inductiuus. idō
h̄o australis cum sit calidus ⁊ humidus con-
trarios habet effectus. aerem em̄ p̄densat. turbu-
lentiam ⁊ obscuritatem generat vt dicit **B**eda.
Item ventus q̄n obstaculū inuenit siue p̄tutis
siue fortitudinis est on̄siuus. tunc em̄ maxime
apparet fortis ⁊ violentus. vnde ⁊ domos ⁊ ar-
bores sibi resistentes diruit radicatus ⁊ subuer-
tit. ⁊ ideo dicitur est vent⁹ vt dicit **I**sid. eo q̄ v̄-
hemens sit ⁊ violentus. vis em̄ eius tanta ē vt
non solū saxa ⁊ arbores euellat sed etiā celuz ⁊
terram p̄turbet. mariaq̄ p̄moueat. vt dicit idē
Item ventus est h̄ioris sup̄flui p̄suptiu⁹ ⁊ lu-
bricitatis ac immūdicie absteriuus. **N**ā vie q̄
p̄ inundationē pluuiarū effecte s̄ lubrica ⁊ soz-
dide p̄ flatū venti fiunt mūde. **I**tez tempatus
ventiflatus est ignis ⁊ flame excitatiu⁹. **S**i h̄o
fuerit nimis impetuosus ⁊ intensus exit eiusdē
extinctiuus. **I**tem ventus in suo ortu inuisibil⁹
est ⁊ occultus. s̄ paulatim p̄ aggregationē p̄tū
vaporabiliū in aere est augmenti receptiuus ⁊
sup̄ius manifestatiu⁹. **E**t ideo dicit in li. methoz.
q̄ venti q̄n oriuntur de terra sunt debiles. s̄ p̄
efficiūt fortes p̄pter multitudinez vaporū qui
post in aere multiplicantur ⁊ aggregantur. **I**tē
ventus mouet circulariter ⁊ tortuose. nam va-
por qui ascendit primo sursum flectit⁹ postea
circuitu terre. ⁊ ideo eius motus est tortuosus
⁊ circulariter p̄cessiuus. **I**tem venti impetus ē
palleay leuatiu⁹. pulueris ⁊ cineris dispersiu⁹.
velice inflatiuus ⁊ extensiu⁹. p̄ sui subintratio-
nem intrat em̄ cauernas ⁊ sp̄ogiosas terre par-
tes. **E**st ventus terremotus generatiuus. ex v̄-
to em̄ intercluso ⁊ agitato in v̄tre terre fit t̄re-
motus vt dicit **A**rist. nam poroz tam terre q̄
corpoz aialius est ventus apertiu⁹. ad interiora
terre subtilitate siue substantie penetratiuus
per sui interclusionem intrans p̄tes aqueas. est
v̄tus in superficie aque elenatiu⁹ ⁊ spume cau-
latiuus. **E**t est ventus in aquarū superficie dissi-
militudinis p̄tū ⁊ inequalitatis inductiu⁹. nam
aq̄ esset equa sup̄ficialr atq̄ plana si v̄toꝝ im-
pulsu nullatenus mouet⁹. vt dicit **I**sid. **I**tez va-
por v̄tosus a cibis ⁊ potib⁹ seu ab alijs h̄iorib⁹
vi caloris resolut⁹ multax p̄sionū est i cor-
pore illatiuus. nā inclusus i stomacho v̄t in in-
teriorib⁹ visceruz torsiones generat quasi into-
lerabiles ⁊ multas alias passiones sicut ydropi-
sim arthetica ⁊ h̄mōi. **I**n aurib⁹ etiā facit sibi-
lum ⁊ tynnitū vnde inficit ⁊ impedit audibiles
sp̄m siue auditū.

De vento orientali subsolano. **C**a. iij.

Venti autem sunt.

xij. quorum quatuor dicuntur esse cardinales. et octo collaterales. **P**rimus cardinalium dicitur subsolanus qui oritur in oriente sub equinoctiali parallelo. ibi enim quicquid fit maximum aeris impulsus ex transverberatione terre et aque in aera ex qua fit ventus. Et dicitur subsolanus quia sub sole natus. quia nascitur in torrida zona sub qua semper movetur sol. **I**ste ventus habet duos collaterales scilicet vulturum versus septentriones et eurus versus austrum. et prout retinetur in hoc versu. **S**unt subsolanus vulturum et eurus eorum. **H**ii venti sunt calidi et sicci. calidi. quia sub sole diu morantur. sicci autem quia mare orientale est a nobis valde remotum. unde antiquus ventus orientalis ad nos venit si quid habet de humore humido: totum calorem solis est prae sumptum. **V**entus vero subsolanus est in calore tepidus sed quando declinat in vulturum omnia desiccatur. quando autem in eurus generat nubes. **V**enti autem orientales sunt **C**ostan. sunt salubres in ortu diei. quia ab aere veniunt tepidus et subtiliatus. nam ut dicit idem. regionum orientalium est aer clarus et parum siccus. inter calidum et humidum tepidus. unde talis ventus aquas clarificat et eis saporem suavem administrat. unde veteri orientales corpora in sanitate custodiunt. propter suam temperiem qualitatum. propter hoc etiam orientales maxime fructibus et floribus abundant plus quam aquilonares vel occidentales. **I**tem flumina contra orientem fluentia et mare orientale subintrantia sunt meliora et saniora ac clariora. quia ventorum orientalium occurrence et solis orientis reuerberatione aque subtiliantur et depurantur. **S**ecundus ventus cardinalis est fauonius et oritur in occidentem sub parallelo equinoctiali. et huius iste ventus duos collaterales. scilicet circium versus septentriones. et zephyrum versus austrum et retinetur per hunc versus. **C**ircius occasu zephyrusque fauonius afflant. **D**icitur autem fauonius. eo quod fouet ea que nascuntur. ut dicitur **S**idoneo. hyeme enim resoluit germina et flores. producit **E**st autem fauonius tepidus et humidus. frigidus est quia prout moratur facit sol in occidentem et ad nos venit antiquus a solaribus radiis incalescat venti itaque occidentales in fine diei sunt salubriores et tepidiores. quia sol in occidentem subtiliat eos et depurat. quia quae regiones occidentales aerem non habent perfecte tepidum in calore et humore ideo eorum aqua mutabilis est et turbida. eo quod in principio diei radiis solaribus non digeratur. nam in principio diei ventus ibi nimis est frigidus in vesperum vero calefit ut dicitur **C**ostan. **T**ercius ventus cardinalis est auuster et oritur sub polo antarctico. eadem de causa quae et

primi. et huius duos ventos collaterales. scilicet notum versus orientem. et affricum versus occidentem quae notantur huius versus. **A**tque die medio notus beret et affricus versus austro. **A**uster autem ab hauriendo aquas est dictus. est autem calidus et humidus et fulmineus. densum facit aerem atque spissum et nebulas nutrit. suo calore poros aperit et sua humiditate pluias multiplicat et adducit. ut dicitur **S**idoneo. tempestatem in mari generat quia ab ymo flat ut dicitur **B**eda. poros corporum aperit. virtutes animales impedit. gravitatem in corpore facit. ut dicitur **I**so. veteri inquit australes grauant auditum. caliginosi sunt et capita grauant. pigri dissolutes etc. dissolunt enim venti australes humores ab interioribus ad exteriora sensus et gravitatem faciunt. coloresque corrumpunt et egritudinem faciunt. recidivantes podagra et pruritum commouent et epilepsiam et acutas febres. **V**entus itaque australis oritur in zona iuxta polum antarcticum quae per nimiam eius frigiditatem est inhabitabilis. unde similiter est frigidus et siccus quicquid est de suo ortu sicut et septentrio qui flat in axe opposito. sed dum transit per torridam zonam ibi calorem assumit. et quia versus meridiem venit ubi est maior aquae copia et loca vapore et rore plena humiditatem praebet accipit. unde et apud nos calidus et humidus inuenitur et ipso inflante aer praedicto vapore repletur in pluias resoluitur. et quia de ampla zona aere impellitur ad nostram angustiam ideo praedat aerem unde nubes generantur quarum obiectu solares radii obscurantur ut dicitur **S**idoneo. multas itaque huius auuster laudabiles proprietates. quia est ventus mollis et remolliuitur calidus et humidus pluiam et rorem ministrat. uisus pororum terre aptius. germinum et seminum productionem nutritiuum et augmentatum superficie terre renouatum. penarum veterum et plumarum in auribus mutatum. humorum frigidorum et praecipitatorum in corpore dissolutum. sudoris et euaporatiois fumositatum et humorum superfluum praecipitatum. reptilium et vermium terrestrium in interioribus terre eductum. **Q**uartus ventus cardinalis dicitur boreas qui oritur huius sub polo artico eadem de causa quae praecedentes et huius istos collaterales. scilicet aquilonem versus occidentem et chorium versus orientem. et notantur per hunc versus. **A**c boreas aequo veniunt et chorium ab alto. et dicitur boreas ab ypsilon boreis motibus a quibus flat. ut dicitur **S**idoneo. sic auuster dicitur affricus de puritate affricae a qua frequenter sol flare dicitur et septentrionalis. quia flat a parte aeris et septentrionis et oritur ex locis aquosis et congelatis et praecipitatis propter nimiam remotum a circulo solis et ex motibus excelsis ex quibus ad nos venit et cum ab illis locis nequeunt vapores dissolui propter nimiam congelationem aere serenam reddit et pestilentiam ab austro ortam reprimat et repellit. ut dicitur **S**idoneo. vehementia sui frigoris

terrarum et aquarum superficiem stringit et nunc in
 glaciem nunc in cristalli specie hinc maiorem vel mi-
 norem indurationem alterat et pervertit. Hi tres er-
 go veteri cum frigidi sint et siccis corpora indurant et po-
 ros claudunt. humores putrificant. spiritus et sen-
 sus subtilant. vim digestivam adiuvant. virtutem re-
 tentivam confortant. aerem pestilentem sanant. vim gene-
 rativam augmentant. Unde dicit **Aristo.** li. xiiij. q. i
 perceptio veteris si ventus fuerit septentrionalis
 natus erit masculus. et converso. si fuerit meri-
 dionalis. dicit etiam **Coston.** li. v. c. vij. q. ventus
 aquilonaris humores malos pertrahit et impe-
 dit ne in alia membra discurrant verum tamen tussim
 facit propter pectoris desiccationem terre et corpo-
 rum facit asperitates frigiditate et siccitate sua
 nervos percutit pertrahit et stringit id est a motu et
 operatione membra impedit. flores et fructus tene-
 ros ledit et corrumpit. vineas germinantes et flo-
 rentes exurit. herbarum et arborum virorem spoliat.
 atque tollit. humores desiccant exteriores et inte-
 riores. et id est perniciosis est nocivus quia pulmonem sua
 siccitate dilacerat et ulcerat ut dicit **Gal.** ven-
 tus enim eius est frigidus et siccus de angusta zo-
 na veniens ad amplum aerem rarefaciens subtili-
 at desiccant et congelando partes humidamque terre
 quam aquae superficialiter coadunat. unde dicitur aquilo quam
 aquas ligans ut dicit **Isido.**

De nubibus.

Capitulum. iij.

Nubes est impres-
 sio facta in aere ex multis vaporibus
 in medio aeris intersticio aggregata
 in unum corpus ex loci frigore condensatis. Unde
 nubes est communis materia ad niuem et pluviam et
 grandinem etc. Habet autem nubes sic generari. nam
 calor celestis vi sua partes aque et terre vapora-
 biles ad se subtilissime attrahit et partes earum sub-
 tiliores consumens et residuum condensans in nubem
 pervertit. unde dicit **Isid.** nubes est aeris densitas ex
 vaporum et fumositatum terre et maris attractioe
 congregata. aeris etiam lenitate et veterum impulsu
 a calore in concavitate veteris nubis intercluso.
 hinc inde movetur nubis substantia et in circuitu
 agitur. est autem nubes cavata naturaliter. et ad mo-
 dum spongiae cavernosa. et id est impressionis superiorum
 corporum est defacili receptiva et id est per radios solis
 subintrationem est multiplicis forme et coloris re-
 presentativa. ut patet in arcu celesti qui nihil aliud
 est quam nubes quedam rotunda in cuius substantia mul-
 tiplex forma per solis radii generatur. Est autem nu-
 bes interior cavata et per sui figuracionem cum sphaera

celi cui appropinquat rotunda eius. exterius est
 convexa. a latere autem non est ei aliqua forma siue fi-
 gura determinata. nam quam nubes nubi laterali-
 ter appropinquat altera alteri in figura se performat
 ut dicit **Beda.** Item nubes lenitate sue substan-
 tie sursum est motiva. et hinc quod a veteri plus minus-
 ne appellatur citius est vel tardius processiva. Item
 hinc quod ex subtilioribus et purioribus vaporibus est
 composita magis est illuminatioris et impressionis
 radiorum solarium receptiva. ob opacitatem enim
 suam et transparentiam luci est peruvia. nisi quam ex nimis
 grossis fumositatibus ipsius substantia est aere ag-
 gregata. tunc enim est obscura et per sui interpositioem
 inter nos et solem luminis solaris est interceptiva.
 et a nostris aspectibus ablativa. est etiam caloris
 solaris per sui oppositioem mitigativa propter quod
 nubis presentia messoribus et alijs in estu solis la-
 borantibus est acceptiva. Item nubes calore solis in
 pluviam resoluta per imbrium effusionem est ter-
 re fecundativa et germinum ac seminum de ter-
 re productiva. Item cum omnia fere que generantur
 in aere sit quasi mater et quedam communis
 materia diversarum rerum est ad terram de sua sub-
 stantia transmissiva quod patet quia nunc pluit
 nunc grandinat nunc ningit nunc fulminat nunc
 quod tonat. Item nubes ex aquis marinis aggre-
 gata et in altum contra solem suspensa beneficio
 caloris celestis est totius marine salis et amari-
 tudinis in dulcedinem perversiva. nam de mari origi-
 nem contrahit et tamen depurata a sole maris
 amaritudinem non sapit neque sentit. Item nubes
 in pluviam resoluta utilis est terre et profi-
 cua. sed quando resolvitur in ventum plurimum
 est nociva. quia tunc est tempestatis non modi-
 ce in mari vel in terra generativa. Item nubes
 in alto aeris intersticio suspensa videtur celo esse
 prima et coniuncta cum tamen in veritate magis
 terre quam celo sine compactione aliqua sit vicina.
 Item circumfluxus siue mutua collisio nubium est
 aeris aliquotiens inflammativa et choruscationis
 ac tonitruum causativa. Item ex vento in ven-
 tre vel concavitate nubium intercluso fit aliquando
 proptium nubis subita disruptio et ex tali partis a
 parte subita attractioe est nubes strepitus et toni-
 trui effectiva. Item quam a paludibus siue cadaue-
 ribus siue alijs corruptis rebus fit vaporum corru-
 ptorum attractio ex eorum incorporatioe in substan-
 tia nubium. procedit ex ipsis nubibus corruptis corru-
 ptio maxima et pestilentia infectiva. Item quan-
 to nubes terre est vicinior et a celo remotior tan-
 to maioris quantitatatis est aspiciendum oculis ostē-
 sua. Unde maxima nubes quando est vicina ce-
 lo videtur minima. quod pro se minima est iudicat maxima

quādo terre ē vicina vt dicit Beda. Item nubes ex solis vaporibus siccis 7 v̄tosis generata solet eē deceptiua. nāz ymbre futurū p̄tēdit. sed in fine p̄ter ventū 7 turbine nihil soluit. Itē nubes pluuiosa si subito et simul ad terrā corruerit terre vbi cadit quia submergit eā ē nocina. S; si paulatim et guttatim fuerit resoluta magne vtilitatis ē frugib; collatiua. Itē nubes sepe suis guttis terrā rigat. S; irrigādo sui p̄ius est p̄sumptiua. q; dū alia irrigat 7 humectat p̄ sui dissolutōem seipm̄ anihilat vt dicit Gregori⁹. Itē qm̄ nubes vna nubi alteri ē p̄traria. tempestatis 7 cōmotōis ē in aere excitatiua. Contrarietas eīm et aduersus p̄cursum nubium contrarijs ex impulsibus ē ventozum. ex quoz allisione mutua fit cōmotio in aere et in terra.

De yride.

Capitulum. v.

Iris ē impressio generata ex nube concava 7 rozida ad pluuias p̄pata in stillicidijs infinitis tāq; in speculo relucēs. habēs figurā arcualē. varios colores exprimēs a radijs solarib; vel lune generata. sed a radijs lune causat̄ raro. quia nō nisi bis in q̄nquaginta annis. vt dicit Aristo. Arcus itaq; celestis ē nubes aquosa p̄ omnes sui partes solis radijs penetrata. vt dicit Mar. et dicit arcus a similitudine curuati arcus. nā quādā p̄ueritate in sūmitate nubiu; p̄tendit 7 cornua q̄dā rep̄imit ad terrā 7 extēdit vt dicit Ili. In hoc at̄ arcu quedā sunt p̄tinētia ad eius generatiōes. quedā x̄o ad eius speciē siue formā 7 figuratōem 7 quedā ad eius virtutem 7 opatōem. quo ad generatōem ei⁹ attēdit q; substantia eius ex refulgentia 7 reflectōne radiorum in nube. rozida 7 ymbrifera generat̄. Itē q; plena facie sp̄ respicit solē ex opposito 7 a sole respicit̄. Item q; a terra vsq; ad celū circulariter eleuatur. nā duob; cornib; terrā p̄cutit et vertice celum tāgit q; quāto p̄trahendo cōp̄rimē tātoplus in p̄ueritate extēdit 7 i figurā circuli eleuat̄. quātū aut̄ ad figurā 7 sp̄z ē spheric⁹ 7 circularis 7 sp̄picuus 7 specularis i colore m̄tiplex ē 7 singulariter singularis. Nā in yride. p̄pter ei⁹ trāsp̄arētā 7 dyaphaneitatē refulgēt sp̄es et forme sibi opposite 7 obiecte 7 iō arcus apparet coloratus. nā in ip̄o velut in speculo forme 7 sp̄es elemētōrū relucēt. Unde ex igne cōtrahit colorē rubeū in sup̄remo. ex terra viridē in infim̄ o. ex aere x̄o lacticiuū 7 ex aqua

ceruleum in medio vt dicit Beda. 7 hi colores sunt adinuicē coordinati s̄m Aristo. in li. meth. Primo eīm ē color rubens seu vinosus qui fit ex radio tāgente sup̄ficiem rotunditatis nubis deinde sequit̄ color mixtus. s. blaucus vel ceruleus s̄m qualitatem vincentē 7 dominantem in vapore existente in medio nubis. deinde apparet in infimo color viridis in inferiori pte nubis vbi vapor magis ē terrestris et hi colores sunt principaliores alijs. quia s̄m p̄hm̄ m̄ltos alios habet colores inter quos distinguere sensui est difficile. 7 iō dicit p̄hus q; nullus pictor potest depingere colores arcus siue fingere. causa aut̄ yridis s̄m Aristo. ē repercussio radij redeunt̄ ad vaporem cōtrarium nubibus sicut splēdor refulgens in aqua relucet in pariete rediens ad ip̄m et cū nō videatur arcus nisi per radium solis per diem aut p̄ radiū lune p̄ noctem impeditur ip̄ius visio vel p̄pter turbulentiā aeris vel debilitatem visus aut p̄pter obscuritatem 7 dēsitatem nubis radiorū illuminatōi resistētis. videtur at̄ tpe pluuiali q; tūc resoluit sup̄fluitas vaporis coartati in nubibus et fit ex eo rotatio pua i qua relucet radius sibi oppositus 7 fit rotatio yridis. vñ p̄trahit varios colores ex varietate vaporis in quo relucet radius sicut dicit Aristo. quo ad virtutem x̄o eius siue opatōz sui interpositōe feruorē solis tēperat 7 mitigat. p̄ sui resolutōem in pluuiā vel in rozem inferiora vegetat et fecundat. p̄ suam figurā et multiformem colorum variatōem superiora pulcrificat et decorat. dominiuz humiditatis in aere signat. Et ideo ante iudiciū vt dicit Beda et magister in hysto. p̄ annos. xl. nō apparebit. et hoc erit signum desiccatiōis et defectus elementorum vt dicit idem. Pacem et p̄cordiaz inter mūdum 7 deū designat et diuinum iudiciū per diluuiū p̄teritū fore denūciat et demōstrat. sic etiā solis facit iudiciū. quia in qua pte celi sit sol sua p̄ntia indicat. q; nūq; ē in eadē pte celi cum sole s̄ sp̄ ex aduerso. Sole eīm existēte in oriente apparet arcus in occidēte 7 ecōuerso. sole existente in meridie apparet arcus in septentrione In pte aut̄ australi siue meridionali nūq; apparet sicut dicit Beda. In hora aut̄ recte meridiana nūq; apparet cuius rōem assignat p̄hs q; i meridie qm̄ mediat sol orbē tūc resplēdet radi⁹ ei⁹ in vtroq; orizonte s̄m equalitatē quare tūc nō plus resplēdet in vna pte q; in alia. 7 iō non apparet arcus in aliqua pte celi in puncto meridiei. vt dicit Aristo. Rarissime autem videtur de nocte imo nunq; nisi i plenilunio. vt dicit Beda. 7 s̄ nō p̄tingit nisi bis in. l. annis. s̄m Aris.

Ros ē impressio

generata ex vapore frigido ⁊ hūido nō pgregato in corpus nubis ī inferiori pte mediꝝ intersticiꝝ aeris pꝛo frigore occurrente. Dicit autē Arel. qꝛ nō fit ros nisi quādo auster flat. qm̄ ros a pluuia paucē et pluuia ros multus. vñ ventus australis sua humiditate rozem generat ⁊ nutrit quē aquilo sua siccitate lambit ⁊ intensa frigiditate pꝛimit ⁊ pstringit. Luna etiam humiditatem suam aeri imprimit ⁊ generatōis rozis in aere causa existit vt dicit Ambro. vocās lunam matrē rozis. vñ de nocte virtute lunari in aere pꝛimo originē occulte pꝛahit ⁊ tādē in insensibiliter descēdens p herbarū supficiē suauiter se diffundit. In suo ortu ⁊ descēsu herbis et plantis vigorē tribuit ⁊ que estus diurnus desiccādo et psumēdo inclinauerat ros nocturnus repat erigit ⁊ sustollit. Item in herbarū summitatibus guttatim se recolligit ⁊ quasi suā originē petēs ad aereꝝ ascēdēdo sp in folioꝝ ⁊ herbarū extremitatibus se suspendit. Itē vim ardoꝝ solis nō sustinēs cito ad actus solariū radioꝝ dissoluit ⁊ penitus enascit. virtutē tamē suā aeri impressam nō deserit. qꝛ per sue diffusionis pntiam p aera effectus suum in herbis et seminibus manifestissime derelinquit. Item ros cum sit substātia quedam aerea ⁊ in se subtilissima in supficie. nihilominus tñ miro modo efficax in virtute ē. quia terrā inebriat et fecūdat ⁊ medullā in gramis amplificat ⁊ augmētat. ostreas ⁊ alios pisces cōchiliū in mari impinguat ⁊ impregnat ⁊ maxime ros vernalis. nā tēpore verno ostrea de nocte se cōtra rozem apit quē descēdētē intra se rēcipit atqꝛ haurit qꝛ hauritus ⁊ piscē reficit ⁊ impinguat ⁊ p sui incorporatōem cū interioribus piscis gēmam preciosissimam. s. margaritam generat. que quanto ē nobilior tātō albiore atqꝛ maior vt dī in li. gemmarū. Item pullos coruinos adhuc in pluma albos anteqꝛ nigrescant reficit et sustentat vt dicit Grego. Item aerē diurno calore calefactus refrigerat et temperat. ⁊ si fuerit nimis p calore pcedētē rarefactus ros p sui incorporatōem ipm inspissat mediocriter ⁊ p densat vt dicit albu. Item ros vim veneni reprimit in animalibus venenosis ⁊ coartat ne tātum de nocte quātus de die se diffundat. vñ serpētes latitantes inter herbas parū solent transeūtes ledere qꝛ diu flores ⁊ germina sunt in roze. Item ros gustat qꝛ nis in se videat ad modū aque insipidus tamē

potestatiue ⁊ effectiue ē dulcissimus ⁊ mellis ac mānatis in herbis et floribus causatiuus. Ros ex roze celesti mel in floribus et māna in quibusdam herbis in quadā parte grece generat sicut dicitur in plat. Item ros in aere corrupto genitus ex corrupto de loci fit corruptus ⁊ alioꝝ corruptiuis vñ talis ros inficit flores tenellos ⁊ corrumpit segetes nouellas qm̄ sunt adhuc ī spica vt dicit Grego. ⁊ talis corruptio vocatur aurugo seu rubigo. vt dicit glo. Hiero. sup iohel. ibi. Residū bruci pmedit rubigo. Hiero. Rubigo est quando tenere fruges noxio roze pcutiunt ⁊ vertunt tam spice qꝛ culmi in ruborem vel nigredinē vilem. ⁊ hec pestis omnia vastat etiam stipulam ⁊ fenum intātum qꝛ nec cibosunt vtilia neqꝛ fimo.

De pluuia.

Capitulum. vii.

Pluuia ē impres-

sio ex multo vapore frigido ⁊ humido in nube aggregato abundāte in quātitate ⁊ substātia respectu rozis ⁊ magis in frigidat ⁊ humectat qꝛ illa. fumi em̄ ex aqua et terra euaporantes vi calore celestis ad infimā ptem mediꝝ intersticiꝝ aeris attrahunt ⁊ ibi frigiditate loci pdesant. deinde calore humiditate eius dissolvente ⁊ nō ex toto psumēte guttatim resoluunt in pluuia ⁊ in ymbre vt dicit Beda. Et est pluuia a pluralitate guttarū dicta vt dicit Hiero qꝛ interpolate et guttatim descēdere p̄suevit. Et dī ymber ab imbundo. qꝛ terrā imbuit ⁊ fecūdam facit. terra em̄ sterilis manet sup cuius supficiem pluuia nō descēdit. qnto autē nubes ex qua generatur pluuia a terra ē remotior ⁊ celo vicinior tātō suauis et cū guttis gracilioribus descēdit. quātō hō terre ē vicinior tātō impetuosius ⁊ cum stillis grossioribus descēdere p̄suevit. venti etiā super mare discurrentes multum humorem de aque superficie recolligunt. ⁊ secum in aera deferentes. tādē in materiā pluuie puertunt. Quādo hō multus ē de materia pluuiali ī nube. ⁊ nubes fuerit valde dēsa fortis fit radioꝝ impressio super nubes ⁊ ex multiplicatōe radioꝝ ⁊ p fractiōe eoz ptra nubē. gignitur fortis calor cui⁹ virtus tādē dissoluit ī pluuia fortē. vñ sepe p acutissimū calorem videm⁹ subseqꝛ pluuia vehemētē vt dicit Beda. Tātā et fit aliqꝛ caloris generatō ex aggregatōe radioꝝ ⁊ eoz p fractiōe circa nubes qꝛ vapor qꝛi adurit et ex vehemēti adustione ī colore rubeū cōmutat. Et ex hō credit vulgus qꝛ aliqꝛ pluuiat sāgnis vt dicit arel. Est atē aqꝛ pluuial m̄l-

tum stiptica et restrictiua. et ideo restringit fluxum ventris ut dicit Constan. Est tamen subtilis substantie et leuis. plus habet aereitatis et aeree leuitatis quam alie aque. Et ideo multum est alterabilis et peruertibilis in oppositas qualitates. et ideo defacili putrescit et recipit corruptiōem ut dicit Cōstā. dulcior tamen est et sapidior alijs aquis quam in sua puritate permanet et virtute. Pluuia igitur si fuerit in qualitate et quantitate temperata et temperata utilis est ad infinita. Nam terram fecundat et ipsam si fuerit rimosa et glutinat. caloris temperiem mitigat. aere serenat. ventos sedat. pisces impinguat. siccam complexionem adiuuat et confortat ut dicit Cōstan. Si vero pluuia mala fuerit ac in suis qualitatibus dispersa ac loco et tempore incongrua in pluribus est nociua. nam profunditatis immundicie et lubricitatis est in vijs et in seminis effectiua. graminum et herbarum inutilium multiplicatiua. fructuum et seminum corruptiua. et caloris naturalis in seminibus extinctiua. densitatis et obscuritatis in aere inductiua. radiorum solarium interceptiua. nubium et nebularum aggregatiōe opum et opantium impeditiua. maturitatis segetum et fructuum tardatiua. reumatis et fluxus. puocatiua. morborum omnium humidorum augmentatiua. sterilitatis et famis causatiua. corruptiōnis et pestilentie in iumentis et ouibus inductiua. nam ymber corruptus corrumpit gramina et inficit herbas pascuales. ex quarum pastu sequitur necessario corruptela in animalibus.

De gutta.

Capitulum. viij.

Gutta siue stilla

Est vapor humidus in minutissimas particulas resolutus. Magne autem sunt gutte in diebus quam calor est. et resoluuntur partes nubis que prius erant aggregatae. propter frigus ut dicit Aresto. Quando enim in aere est calor adueniente frigore velotior est congelatio vaporum siue aque unde dicit Aresto. in li. animalium quod piscatores aquam calidam fundunt super sua instrumenta ut citius congelata submergant. gutta autem quanto est terre vicinior tanto est grossior et conuerso. puitas eius et rotunditas causatur quod diu manet in aere remoto a terra. ut dicit Ares. Est autem humida mollis rotunda pura et lucida. terre inebriatiua. seminum et graminum humectatiua. est et ardores aeris mitigatiua. aeris purgatiua. et cum sit mollissima in substantia. tamen ex frequenti casu est lapidum conuatiua. quere infra libro. xij.

De pruina.

Capitulum. ix.

Pruina est vapor

congelatus ut dicit Aresto. siue impressio generata ex vapore frigido et humido congregato in corpore nubis in medio interstitio aeris congelato per frigiditatem loci et temporis. in quibus non est aliqua pars caliditatis ut dicit Ares. unde pruina accidit duricies ex frigore loci et temporis in quo generatur. quia frigus vaporis partes aggregat et strahit et sic pruina substantiam duram reddit. Ex nimia etiam frigiditate albescit et herbas et flores super quos cadit marcidos efficit et exurit. ad modicum solis radium euanescit et in rores redit. quia pruina nihil aliud est quam ros congelatus. ut dicit Beda. Nam ros descendens ad terram frigiditate noctis speciem albam duram et frigidam recipit et sic in pruina substantiam superficialiter se conuertit. ut dicit idem.

De grandine.

Capitulum. x.

Grando est stilla

pluie frigoris et venti rigore in aere congelata. ut dicit Aresto. Est enim impressio generata ex vapore frigido et humido a frigore fugato ad interioribus nubis per dominum calidi circumstantis. Generatur autem grandis in nubibus a terra longinquis ut dicit idem. et causa generatiōnis est vapor in partibus nubis receptus qui ex frigiditate aeris condensatur. Nam partes humide et frigide fugientes calorem aeris se recipiunt in interioribus nubis. et ibi inuenientes vaporis partes eius aggregant et in substantiam gradinis coagulant et ideo in estate frequenter sunt quam in hyeme. vehemens enim calor generatiōnem gradinis impedit. Nam dissoluendo vaporem partes eius aggregari poterit non permittit. Similiter nimium frigus in hyeme. quia tunc non est caliditas in aere quam fugiendo frigus se recipiens intrat nubem. gradis autem rotunda et parua descendit ex supremis locis ut dicit Aresto. Causatur autem eius puitas et rotunditas ex mora eius in aere longo tempore. unde ex reuolutiōe eius diuturna rotundatur. et ex aeris calore partes eius aqueas resoluente minoratur. In gradine in locis vicinis terre generata accidit strarium ex contraria causa. Grando itaque cum impetu magno vento ipsam impellente et calore dissolvente terram petit percutit et per eius superficiem ad modum salis se dispergit segetes fructus et flores multum ledit frequentius per diem quam per noctem descendit. Cuius ratio est quia calor diurnus fu-

gat frigus ad interiora nubis. Item ventus septentrionalis frigidus et siccus rorem ab aere descendente congelat et stringit et in substantia grandinis coagulat et perurit ut dicit Beda. Et tantum de grandine.

De niue.

Capitulum. xi.

Nix est impressio generata ex vapore frigido et humido in infima medijs intersticijs aeris congelato in corpus nubis a mediocri frigido respectu pruine propter admixtionem caliditatis in parte que caliditas inclusa in eius substantia non statim deuicta a frigore circumstante rarefacit eius substantiam et mollificat recipiens albedinem in colore propter victoriam frigoris in fine atque propter expansionem et dispersionem partium nubis et propter frigus debilitatum a calore frangitur in partes latas ad similitudinem fracte teste a debili virtute frangentis ut dicit Aresto. Nix igitur generatur in nube frigida minus tamen frigida quam illa in qua grando congelatur. Et hoc attestat mollicies niuis quia caliditas admixta nubi prohibet partes eius inspissari et vehementius aggregari. Nix ergo aqua est durior et siccior ex frigore stringente grandine tamen mollior est ex admixtione caloris in ventre nubis. Dealbatur autem ex frigidityate in eius superficie dominante. ad modicum calorem nix in aquam resoluitur. et tamen a duricie quam ab albedine defacili immutat. Ex mora niuis super terram humus impinguatur sua enim frigidityate poros terre claudit. unde reuocato calore ad interiora radicibus et seminibus fit humorum interiorum attractio ad radices et eorum inuiscatio ex qua terra impinguatur. unde nix herbas malas et superfluas mortificat et attenuat. bonas vero nutrit et impinguat. Nix etiam sua presentia loca fetida et fimaeria et sterquilinia tegit et occultat. vias et semitas per sui diffusionem tegens itinerantes impedit et retardat. In alto mari niuem cadere raro Beda asserit et affirmat. cuius ratio est quia maris fumositates continue vel exalant vel a ventis ibidem flantibus dissipantur vel antequam possint descendere in niuem. in pluuiam vel nebulam resoluntur. Item feris et animalibus nocumētum prestat. quod eorum tegit pasua et vestigia manifestat. unde tempore niuis fere a venatoribus defacili capiuntur. Item loca alta et montosa nix frequenter. et diutius in montibus quam in vallibus perseverat. quod veteri frigidi liberius in montibus quam in vallibus inualescunt. Insuper valles sunt montibus calidiores propter maiorem aggregationem et praefractionem radiorum. et ideo niues in montibus plus abundant. Item nix

vi caloris resoluta terram imbuit. remollit et inebriat quam ante resolutionem frigiditatis sue coartatione in sua superficie fortius indurabat ut dicit Grego. Item nix propter sue substantie molliciem et leuitatem in suo descensu strepitum vel sonum non generat. immo sensibiliter de occulto aeris descendens intersticio suauiter superficie terre se applicat et aequaliter se coaptat. Item nix in candore suo et pulcritudine ad sui aspectum oculos intuitum prouocat. sed si nimis diu aspiciatur spiritum visibilem disgregat et valde immutat. Item aqua niuea potentia et actuali frigidityate sua fluxum ventris reprimat et constrigit. nervos percutit. contrahit et opilat superfluitatem strumosam eorum continue bibentibus generat. membra stupida et quasi dormitantia cito reddit. lapidem in vesica gignit. et frigidam ydropisim prouocat et nutrit ut dicit Constan.

De nebula.

Capitulum. xii.

Nebula est impressio facta ex resolutione nubium resolutarum in aquam pluuialem ut dicit Aresto. vapores enim sic resoluti dispersi per singulas aeris particulas ac diffusi nebulas gignunt et inducunt. quanto est terre vicinior tanto spissior est et obscurior et frigidior inuenitur. a terra vero eleuata magis est soli puia. et ideo minus est frigida et obscura. Quando autem nebula a sole attracta totaliter sursum mouetur in materiam redit nubis et ideo future pluuię est significatiua. Quando autem totaliter a radijs solis recessa deorsum cadit et in suam redit originem. deficit et euanescit. unde purgato aere futuram presagit serenitatem. Est autem aliquando corrupta ex vaporibus ex quibus generatur et tunc multum est nociva floribus etiam et germinantium vinearum est corruptiua et diuersarum infirmitatum animalibus inductiua latronibus et peruersis est amica. quia insidiarum ipsorum est occultatiua. itinerantium et peregrinantium impeditiua. quia in magna nebula et obscura via est incognita et incerta. radiorum solis et aliarum stellarum est interceptiua. et ideo nauigantibus est grauis et periculosa ut dicit Beda. quia dum nebulę obscuritas superficiem maris occupat quo debeat naua recte vertere gubernaculum ignorat aut ambigit.

De tonitruo.

Capitulum. xiii.

Impressionum

que generantur in aere ex vapore duplici. prima est tonitrus que est impressio generata in aqua substantia nubis propter vapores calidi et sicci agitacionem. huc et illuc fugiens suum peritiam ab omni parte coartati in se et ex hoc inflammati. extinguentis se tandem in nube et rumpentis eam ut dicit **Aristo.** Vel generatur tonitrus ex collisione nubium secundum philosophum quando a ventis peritiam agitacione nubes ad invicem collidunt. ex mutua collisione ad invicem et violenta perfractone fit percussio in aere et strepitus qui tonitrus ab antiquis est nominatus. Dicitur autem tonitrus vel tonitruum a terrore eo quod sonus terreat audientes ut dicit **Isido.** Nam tonitrus idem est quod sonus quia interdum tam acriter percussit omnia. ita ut celum disceperisse videatur. quia cum percella vehementissimi venti in nubibus se repente immerferit. turbine inualescente exitumque querente nubem excavat et perstringit. et impetu magno incidit et dividit partes nubis. ac si cum horrendo fragore ad aures venit quod mirari nullus debet. cum vesica quavis sit parva tamen magnum sonum complorsa efficit et emittit. Cum tonitruo simul fulgur emittitur sed celerius videtur fulgur quia clarum est. tonitrus autem pervenit tardius ad aures. quia subtilior est sensus visus quam auditus. et ideo primo videt lucem sive fulgidum lumen quod procedit quam audit sonitum subsequenter. homo etiam prius videt ictum hominis arbores incidentis quam audit ipsum sonum. **Hucusque Isid.** Et ista ratio **Isid.** de causa tonitruum concordat quasi cum philosopho dicente. Tonitrus inquit est spiritus ventorum in sinu nubium receptus qui virtute mobilitatis sue quasi libet partes nubis interrumpit. et strepitum ac fragorem tonitruum introducit unde subdit. tonitruum est spacioz aeris sibi occurrentium sonus secundum **Aristo.** in li. meth. tonitruum nihil aliud est quam extinctio ignis in nube. vapor enim siccus elevatus et calore aeris inflammatus quando nube aquosa interceptus subito extinguitur. et ex tali extinctio strepitus tonitruum generat sicut quando in aqua extinguitur ferrum ignitum fit sonitus atque stridor. descendit autem tonitrus sepe cum fulmine. et tunc magis ledit ut dicit **Beda.** unde obest fructibus cum advenit cum choruscatione et fulmine sine pluvia. Cum vero accidit cum pluvia predest ut dicit idem. Tonitruum igitur motu suo omnia percussit. cerebrum commouet. animum terret. vinum in dolis perturbat commouet et corrumpit ut dicit **Aristo.** Si venerit in hora cubato

nis quibus ova ledit. mulieres parturientes sepe abortiri facit. turres altas sepe concutit impetu suo et deiecit. arbores altas diruit radicitus et euellit. et frequenter in locis altis quam in humilibus et demissis ledere consuevit ut dicit **Beda.** Am fractuosum et quasi orbicularem sonum facit et aerem quodam inequali susurratio per circuitum percussit ita quod speciem strepitus rote vehiculi exprimit quodammodo et percipit ut dicit **Cassi.** Et talis circularis sonus accidit forsitan ex rotunditate nubium in quibus vapor sine ventus qui causa est tonitruum dissimiliter agitatur. quia nunc sursum nunc deorsum nunc ante nunc retro per communitatem nubium commouetur.

De choruscatione. **Capitulum. xiiij.**

Choruscatio secundum

Aristo. comprehendit fulgur fulmen et proprie dictam choruscationem. nam proprie dicta choruscatio est apparitio subita vaporis subtilis inflammati evanescentis in aere sine descensu ad terram. Fulgur vero sive fulguratio est ignis subtilis. grossior tamen choruscatione ad terram descendens. qui penetrat herbas et res molles sicut ponunt philosophi ut recitat in. ij. philosophice algazelis.

De fulmine.

Capitulum. xv.

Fulmen vero est

vapor ignitus compactus et solidus impetuose cadens maioris vis quam sit fulgur. percussit enim quod tangit penetrat eturit sive liquefacit dividit et scindit et nihil corporale ei resistit. Et secundum hoc dicit **Isido.** quod fulgurare idem quod ferire. quia sicut idem dicit. Ex subtilioribus partibus elementorum componitur ex quibus maior vis penetrandi relinquitur. et ideo ictus celestis iaculi ab **Isid.** nuncupatur. generatur autem ex vapore grosso proposito ex peritiam et diversis elevato et vehementi calore ignito et inflammato qui collisione ventorum et attritu nubium impellitur. et quasi lapis igneus de percussione nubium deorsum per violentiam ad modum iaculi commouetur. Unde fulmina collisa ad modum lampadis fulgida vi inflammationis discurrere per aera discernunt. Et quibusvis ignee sint nature. tamen per violentiam motu per natura ignis inferius descendere compelluntur. ut dicit **Beda.** In suo autem descensu incedit eturit. et ideo dicitur fulgur ut dicit **Isid.** penetrat et scindit et tunc dicitur fulmen ut dicit idem. ubi autem urit secum fumum et fetorem pessimum gignit. super loca alta frequenter cadere consuevit in forti estate aut in forti hyeme

raro sunt fulguratōes. sed ī principio autumnī
7 ī fine venis vt dicit Beda. *Phs* li. ij. ca. liij. in
hyeme et estate raro fiunt fulmina. quia in hyc
me ppter frigus vapor in aere nō gignitur. In
estate xō ppter siccitatē 7 subtilitatē aeris non
fit aggregatio vaporis in nubibus: sed in autū
no 7 in vere ē aer mobilis 7 nimbosus 7 ido tūc
sepius fulgurat. Item ca. liij. dicit idēz. fulminū
plura genera tradūtur. nā que sicca veniunt nō
adurunt s̄ dissipant. que humida nō vrunt sed
infuscant. terciū ē qd clarum vocāt qd mire est
nature. nā vinū exhaurit in dolijs intacti vasis.
aur 7 argētū liquat sacculis nō p̄bustis. Quid
aut sit choruscatio et vnde pueniat. diuersi di-
uersimode tradiderunt. Dixit ei Empodicles.
q choruscatio est ignis occultatus in nubibus
ex radijs solis. Et hoc dicit Aresto. esse falsum
quia si hoc esset ex omni nube choruscatio ac-
cideret. quia in omni nube radij solares occul-
tant. Anaxagoras aut dixit q choruscatio est
ex aere descēdente in nubem vel ad nubem. 7 se
in ea occultante cuius apparitio ē choruscatio.
7 qn̄ ille ignis extinguit i nubibus aquosis stri-
do: illius extinctōis vocat tonitruū. Alij di-
xerunt choruscationem ex ventis calidis et siccis
in nubibus cōpressis quibus inflāmant 7 adu-
runt ignis in eis ingrediens ē choruscatio cuius
splendor prius puenit ad visum q̄ sonitus ad
audium. Alij dixerunt choruscationem nō fieri
per ignē s̄ p̄ aque splēdētis imaginatōez. que
p̄ stellaz de nocte illustratōem in nubibus vi-
detur. Sed dicit Aresto. q̄ iste sermo error est
quia choruscatio de die videt̄ sub radijs solis.
sicut videtur de nocte. Scdm̄ Arestot. aut va-
por aggregatus in nubibus eoz vebemēti col-
lisione attritus ignitur et fit materia chorusca-
tōis. 7 quia habet aliquas ptes terrestres eamz
grauitate mouetur. Et quia illa choruscatio ē
vehemētis subtilitatis et nō vebemētis inflā-
matōis et adustionis id̄ apparet alba. et id̄ cor-
pora que ptingit nō inficit nec corrūpit. Huc
vsq̄ Aresto. li. ij. meth. Choruscationis itaq̄ mo-
tus subitus ē 7 improuisus. subito em̄ apparet
ab oriente in occidente subito sui ē ostensiuus.
et subito sui occultatiuus. De matrice em̄ sua
vt dic̄ Greg. in ictu oculi exit. et in se subito re-
uertēs suā originē nō relinquit. Ex sua subita
apparitōe aspect̄ itūctiū ē rep̄cussiuus timorū in-
cussiuus p̄ totū orbē fm̄ apparētā 7 opi. 7 indicū
visus sui ē diffusiuus. futuri tonitruū p̄ambulū.
7 sui aduētus ānūciatiuus. Si pluuiaz habuerit
p̄comitatē vtilis ē et p̄ficuus. Si xō pluuia ca-
ruerit tenellis floribus et fructibus est nociuus

vt dicit Beda.

De aura.

Capitulum. lxxj.

Aura est aer le-
uiter motus et agitated estuantibus refrigerium algentibus pre-
bens calorem. que quāto ē purior tāto delecta-
bilior et sanior ē. que si fuerit t̄pata 7 debitas q̄-
litates t̄pis nō exierit maxime vite hominis est
p̄grua 7 sanitatis p̄seruatiua. si xō p̄trario mo-
do se habuerit maxime ē nociua. q̄ p̄filitē et
corruptōis nō modice est inductiua. Est autēz
p̄filitia aeris corruptio ex siccitatis 7 pluuia
rū distempantia ex meritis hominū p̄tingens.
vt dicit *Isi*. Et d̄ p̄filitia quasi p̄astulētia.
q̄ totā naturā hominis p̄ambulat et depascit
nā corruptis aquis 7 pluujs in aere quibz spirā-
do et edēdo pascimur statim corripimur 7 diū-
sis passionibz necessario lacescimus. vt patet su-
pra in eodez libro. vbi de p̄prietatibus aeris di-
ctum ē. sed h̄ dicta iā sufficiāt. **Explicit liber**
vndecimus.

Incipit liber. xij. de auibz in generali 7 spāli.

Aeredito tra-
ctatu de p̄prietatibz aeris 7 eo-
rum que in aere generantur. re-
stat dicere aliqua que p̄tinent
ad eius decētiam 7 ornatuz vt
in ipis sicut in ceteris creaturis dei magnalia et
tollant. Ad ornatū aut aeris p̄tinent aues 7 vo-
latilia vt dicit Beda. Et id̄ aliqua pauca adiu-
uante xpi clemētia sunt d̄ his huic opusculo in-
serenda. nō quidē de omnibz s̄ solū de auibz et
volatilibz de quibz specialiter fit mentio i textu
biblie vel in glosa. Et primo dicēduz ē in gene-
rali. deinde in speciali. 7 hoc per ordinē alpha-
beti. Aues itaq̄ quasi deuie. i. sine via sūt dicte
vt dicit *Isi*. eo q̄ ipaz vie nō sunt in aere deter-
minate 7 distincte. Aues em̄ motu 7 agitātōe
alaz diuidunt aerē 7 incidunt. sed statim post
volatum aere se claudente nullum signū sui trā-
situs derelinquūt. Dicunt aut volucres q̄ vo-
litāt alis vt dicit *Isido*. ppter qd 7 alites quasi
alaces id ē alis se leuātes a pluribus nominant̄
sine em̄ alis nō volitant sine quarum beneficio
de terris in aera se nō leuant. Vel ideo quis di-
citur ales ab alendo quia ab illo qui pascit vo-
latilia celi et dat escam omni carni alitur. id est
nutritur vt dicit *Isido*. Attendunt etiam auiū
p̄ditiones et p̄prietates penes multa q̄ penes